

TEKSTY PRZYJĘTE

P8_TA(2017)0045

Gwatemala, w szczególności sytuacja obrońców praw człowieka

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie Gwatemali, w szczególności sytuacji obrońców praw człowieka (2017/2565(RSP))

Parlament Europejski,

- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i konwencje ONZ w sprawie praw człowieka, a także protokoły fakultatywne do nich,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka, Europejską kartę społeczną i Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając Konsensus europejski w sprawie rozwoju z grudnia 2005 r.,
- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie naruszeń praw człowieka, w tym rezolucje w sprawie debat dotyczących przypadków łamania praw człowieka, zasad demokracji i państwa prawa,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 marca 2007 r. w sprawie Gwatemali¹, a także rezolucję z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie Umowy ustanawiającej stowarzyszenie między UE a Ameryką Centralną²,
- uwzględniając wizytę Podkomisji Praw Człowieka w Meksyku i Gwatemali w lutym 2016 r. oraz końcowe sprawozdanie z tej wizyty,
- uwzględniając sprawozdanie z wizyty Delegacji do spraw stosunków z państwami Ameryki Środkowej w Gwatemali i Hondurasie w dniach 16–20 lutego 2015 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie priorytetów UE na sesje Rady Praw Człowieka ONZ w 2016 r.³,
- uwzględniając raport specjalnego sprawozdawcy ONZ na temat globalnych zagrożeń, na jakie narażeni są obrońcy praw człowieka, oraz na temat sytuacji obrońców praw człowieka,

¹ Dz.U. C 301E z 13.12.2007, s. 257.

² Dz.U. C 434 z 23.12.2015, s. 181.

³ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0020.

- uwzględniając sprawozdanie roczne za 2016 r. Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka na temat działalności jego biura w Gwatemali,
- uwzględniając niedawną wizytę Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka w Gwatemali,
- uwzględniając Pakt praw obywatelskich i politycznych ONZ z 1966 r.,
- uwzględniając Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji (2015–2019),
- uwzględniając plan działania UE na rzecz współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w krajach partnerskich na lata 2014–2017,
- uwzględniając wytyczne UE dotyczące ochrony obrońców praw człowieka oraz strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka, które zobowiązują do zaangażowania na rzecz obrońców praw człowieka,
- uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ nr 26/9 z dnia 26 czerwca 2014 r., w której Rada Praw Człowieka ONZ postanowiła ustanowić międzyrządową grupę roboczą o nieograniczonym składzie, której rolą będzie opracowanie prawnie wiążącego międzynarodowego instrumentu w celu uregulowania działalności spółek międzynarodowych i innych przedsiębiorstw w odniesieniu do praw człowieka,
- uwzględniając Konwencję Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą ludności tubylczej i plemiennej w krajach niezależnych (konwencja MOP nr 169),
- uwzględniając klauzule dotyczące praw człowieka zawarte w Umowie ustanawiającej stowarzyszenie między UE a Ameryką Centralną oraz w umowie o partnerstwie i współpracy UE-Ameryka Centralna, które obowiązują od 2013 r.,
- uwzględniając wieloletni program indykatywny na lata 2014–2020 dotyczący Gwatemali oraz jego zaangażowanie na rzecz rozwiązywania konfliktów, pokoju i bezpieczeństwa,
- uwzględniając programy wsparcia Unii Europejskiej dla wymiaru sprawiedliwości w Gwatemali, zwłaszcza SEJUST,
- uwzględniając orzeczenie Międzyamerykańskiego Trybunału Praw Człowieka z 2014 r. w sprawie *Obrońcy praw człowieka et al. przeciwko Gwatemali*, a także sprawozdanie Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka na temat sytuacji w zakresie praw człowieka w Gwatemali (OEA/Ser.L/V/II. Doc. 43/15) z dnia 31 grudnia 2015 r.,
- uwzględniając art. 25 Regulaminu Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka dotyczący mechanizmu środków zapobiegawczych,
- uwzględniając konkluzje Rady z 2009 r. w sprawie wspierania demokracji w stosunkach zewnętrznych UE,
- uwzględniając wytyczne Rady z 2009 r. dotyczące praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego,
- uwzględniając oświadczenie wysokiej przedstawiciel Federiki Mogherini z dnia 9 grudnia 2016 r., wydane w imieniu Unii Europejskiej w sprawie Dnia Praw Człowieka

przypadającego na 10 grudnia 2016 r.,

- uwzględniając oświadczenie rzecznika ESDZ z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie obrońców praw człowieka w Gwatemali,
 - uwzględniając deklarację z Santo Domingo z posiedzenia ministerialnego UE-CELAC w dniach 25–26 października 2016 r.,
 - uwzględniając oświadczenie Grupy Trzynastu z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie wzmocnienia praworządności oraz walki z korupcją i bezkarnością,
 - uwzględniając art. 2, art. 3 ust. 5 oraz art. 18, 21, 27 i 47 Traktatu o Unii Europejskiej, a także art. 208 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając art. 135 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Gwatemala jest trzecim pod względem wielkości beneficjentem dwustronnej pomocy rozwojowej UE w Ameryce Środkowej, która wynosi 187 mln EUR na lata 2014–2020 i skupia się na bezpieczeństwie żywnościowym, rozwiązywaniu konfliktów, pokoju, bezpieczeństwie i konkurencyjności;
- B. mając na uwadze, że Gwatemala jest strategicznie położona na szlaku dostaw narkotyków i nielegalnej migracji między Ameryką Środkową a Stanami Zjednoczonymi; mając na uwadze, że Gwatemalczycy stanowią drugą co do wielkości grupę osób deportowanych z USA; mając na uwadze, że dziesięciolecie konfliktu wewnętrznego, wysoki poziom ubóstwa i głęboko zakorzeniona kultura bezkarności sprawiły, że przemoc i zagrożenia dla bezpieczeństwa w Gwatemali utrzymują się na stałym poziomie; mając na uwadze, że wysokie wskaźniki przestępczości dotyczą całego społeczeństwa, a zwłaszcza obrońców praw człowieka, organizacji pozarządowych i władz lokalnych;
- C. mając na uwadze, że w roku 2017 przypada 20. rocznica podpisania porozumień pokojowych w Gwatemali; mając na uwadze, że zasadnicze znaczenie ma walka z bezkarnością, w tym z poważnymi przestępstwami popełnionymi podczas poprzednich niedemokratycznych reżimów; mając na uwadze, że władze Gwatemali muszą wystosować jasne przesłanie do fizycznych sprawców przemocy wobec obrońców praw człowieka oraz do ich zleceniodawców, tak aby tego typu działania nie pozostały bezkarne;
- D. mając na uwadze, że w okresie od stycznia do listopada 2016 r. Wydział ds. Ochrony Obrońców Praw Człowieka w Gwatemali (UDEFEGUA) odnotował czternaście zabójstw i siedem prób zabójstwa obrońców praw człowieka w Gwatemali; mając na uwadze, że według tego samego źródła w 2016 r. odnotowano 223 ataki na obrońców praw człowieka ogółem, w tym 68 nowych spraw sądowych wszczętych przeciwko obrońcom praw człowieka; mając na uwadze, że ofiarą ataków padali najczęściej obrońcy praw człowieka działający na rzecz ochrony środowiska i ziemi oraz w obszarze sprawiedliwości i bezkarności;
- E. mając na uwadze, że w 2016 r. doszło do zabójstw dziennikarzy (Victora Valdésa Cardony, Diego Estebana Gaspara, Roberto Salazara Barahony i Winstona Leonardo Túncheza Cano), a w 2017 r. zamordowano kolejnych obrońców praw człowieka – Laureę Leonor Vásquez Pinedę i Sebastiáną Alonzo Juana;

- F. mając na uwadze, że sytuacja w zakresie praw człowieka jest nadal bardzo poważna; mając na uwadze, że sytuacja kobiet i ludności tubylczej, w szczególności obrońców praw człowieka i migrantów, stanowi poważny powód do zaniepokojenia, podobnie jak inne kwestie, takie jak dostęp do wymiaru sprawiedliwości, warunki panujące w więzieniach, zachowanie policji i doniesienia o torturach, spotęgowane powszechną korupcją, układami i bezkarnością;
- G. mając na uwadze, że Gwatemala ratyfikowała Konwencję MOP nr 169 dotyczącą ludności tubylczej i plemiennej oraz Konwencję nr 87 dotyczącą wolności związkowej i ochrony praw związkowych; mając na uwadze, że pojawiły się pewne pozytywne sygnały, takie jak utworzenie Mesa Sindical del Ministerio Público; mając na uwadze, że prawodawstwo Gwatemali nie przewiduje obowiązku przeprowadzenia uprzednich, dobrowolnych i rzetelnych konsultacji ze społecznościami tubylczymi, co zakłada konwencja MOP nr 169;
- H. mając na uwadze, że Międzypamerykański Trybunał Praw Człowieka wydał w 2014 r. prawomocny wyrok, w którym wezwał do prowadzenia polityki publicznej na rzecz ochrony obrońców praw człowieka; mając na uwadze, że obecnie toczy się finansowany przez UE proces konsultacji w sprawie wprowadzenia takiej polityki;
- I. mając na uwadze, że wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka mają zastosowanie do wszystkich państw i do wszystkich przedsiębiorstw, zarówno międzynarodowych, jak i krajowych, niezależnie od ich wielkości, branży, umiejscowienia, struktury własności i struktury organizacyjnej, choć skuteczne mechanizmy kontroli i sankcji pozostają wyzwaniem w światowym wdrażaniu wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka; mając na uwadze, że sytuacja w zakresie praw człowieka w Gwatemali zostanie poddana przeglądowi w listopadzie 2017 r. w ramach powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka dokonywanego przez Radę Praw Człowieka;
- J. mając na uwadze, że rzecznik praw człowieka w Gwatemali, prokuratura i sądy podjęły ważne kroki w celu zwalczania bezkarności i uznawania praw człowieka;
- K. mając na uwadze, że Gwatemala podjęła pewne pozytywne kroki, takie jak przedłużenie mandatu CICIG (Międzynarodowej Komisji przeciwko Bezkarłości w Gwatemali) do 2019 r.; mając na uwadze, że w październiku 2016 r. najwyżsi przedstawiciele władzy wykonawczej, ustawodawczej i sędziowskiej Gwatemali, po konsultacjach przy okrągłym stole z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, przedłożyli Kongresowi projekt reformy konstytucyjnej systemu wymiaru sprawiedliwości, której celem jest wzmocnienie tego systemu w oparciu o ścisłe warunki dotyczące kariery w sądownictwie, a także takie zasady jak pluralizm prawny i niezawisłość sądów;
- L. mając na uwadze, że przeprowadzenie szeregu emblematicznych spraw dotyczących korupcji i rozliczenia zbrodni okresu zmiany ustrojowej było utrudniane za pomocą celowej kampanii prześladowań, polegającej na zastraszaniu obrońców praw człowieka podejmujących działania w tych sprawach, w tym sędziów i prawników, oraz stawianie im sfałszowanych zarzutów prawnych; mając na uwadze, że Iván Velasquez, dyrektor uznanej na szczeblu międzynarodowym Międzynarodowej Komisji przeciwko Bezkarłości w Gwatemali (CICIG), także usłyszał zarzuty i jest obiektem trwającej kampanii oszczerstw; mając na uwadze, że emblematiczne sprawy dotyczące rozliczenia zbrodni okresu zmiany ustrojowej posuwają się naprzód, na przykład sprawy Moliny

Theissen i CREOMPAZ lub sprawa dotycząca korupcji w La Linea y Coparacha;

- M. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie UE nie ratyfikowały jeszcze układu o stowarzyszeniu UE-Ameryka Centralna, co oznacza, że filar „dialogu politycznego” nie wszedł jeszcze w życie; mając na uwadze, że prawa człowieka i praworządność stanowią – obok trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego – kluczowe elementy unijnej polityki działań zewnętrznych;
1. w najostrzejszych słowach potępia niedawne zabójstwa, których ofiarami padli Laura Leonor Vásquez Pineda, Sebastian Alonzo Juan oraz dziennikarze Victor Valdés Cardona, Diego Esteban Gaspar, Roberto Salazar Barahona i Winston Leonardo Túnchez Cano, jak również każde z 14 zabójstw, do których doszło w 2016 r., a których ofiarami byli inni obrońcy praw człowieka w Gwatemali; składa szczere wyrazy współczucia rodzinom i przyjaciółom wszystkich tych obrońców praw człowieka;
 2. podkreśla swoje zaniepokojenie faktem, że nieustanne akty przemocy i brak bezpieczeństwa mają negatywny wpływ na możliwości pełnej i swobodnej realizacji działań przez obrońców praw człowieka; wyraża uznanie dla wszystkich obrońców praw człowieka w Gwatemali i apeluje o natychmiastowe przeprowadzenie niezależnych, obiektywnych i szczegółowych dochodzeń w sprawie wspomnianych wyżej zabójstw oraz wcześniejszych morderstw; podkreśla, że dynamiczne społeczeństwo obywatelskie jest niezbędne do tego, aby państwo na wszystkich szczeblach działało sprawnie i odpowiedzialnie, oraz aby było otwarte na wszystkich i skuteczne, a co za tym idzie – bardziej wiarygodne;
 3. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki podejmowane przez Gwatemalę w walce z przestępczością zorganizowaną, apeluje o ich intensyfikację, przyznając jednocześnie, że niezmiernie trudno jest zapewnić bezpieczeństwo i wolność wszystkim obywatelom w sytuacji, gdzie przemoc ma charakter strukturalny, co związane jest między innymi z narkotykami; wzywa instytucje i państwa członkowskie UE do wyposażenia Gwatemali w środki techniczne i budżetowe, aby wspomóc ją w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną, a także do priorytetowego traktowania takich działań w ramach dwustronnych programów współpracy;
 4. przypomina o potrzebie opracowania polityki publicznej w zakresie ochrony obrońców praw człowieka, której domagał się Międzypamerykański Trybunał Praw Człowieka (IACHR) w 2014 r.; zwraca uwagę na niedawno rozpoczęty dialog narodowy, apeluje do władz Gwatemali o zadbanie o to, aby polityka publiczna była prowadzona w ramach szeroko zakrojonego procesu partycypacyjnego i by rozwiązywała strukturalne przyczyny wzrostu zagrożenia dla obrońców praw człowieka, a także zachęca przedsiębiorców do wsparcia tych wysiłków;
 5. z zadowoleniem przyjmuje decyzję podjętą przez delegaturę UE w Gwatemali, aby wesprzeć finansowo proces dyskusji i konsultacji na temat takiego programu, i zachęca delegaturę UE do dalszego wspierania obrońców praw człowieka; wzywa właściwe władze, by opracowały i realizowały politykę publiczną w celu ochrony obrońców praw człowieka w ścisłej współpracy z szerokim gronem zainteresowanych stron, a także by dalej podążały drogą reform w kierunku niezależnego sądownictwa, walki z bezkarnością oraz konsolidacji państwa prawa;
 6. wzywa do pilnego i obowiązkowego wdrożenia środków zapobiegawczych zalecanych

przez IACHR i wzywa władze do wycofania decyzji, która jednostronnie likwiduje krajowe środki zapobiegawcze korzystne dla obrońców praw człowieka;

7. przypomina wyniki 93 konsultacji wspólnotowych podejmowanych w dobrej wierze w 2014 i 2015 r.; przypomina, że trwa obecnie proces partycypacyjny, i wzywa władze Gwatemali do przyspieszenia procedur w celu ustanowienia krajowego mechanizmu dobrowolnych i rzetelnych wcześniejszych konsultacji, zgodnie z konwencją MOP nr 169; wzywa rząd Gwatemali do przeprowadzenia szerszych konsultacji społecznych na temat hydroelektrowni, projektów górniczych i przedsiębiorstw naftowych, a także wzywa instytucje UE do zadbania o to, by żadna forma europejskiej pomocy lub wsparcia nie promowała ani nie dopuszczała projektów rozwojowych, w przypadku których nie dopełniono obowiązku uprzednich, dobrowolnej i rzetelnych konsultacji ze społecznościami tubylczymi;
8. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę dotyczącą reformy systemu sądownictwa, przedstawioną Kongresowi przez władzę wykonawczą, sądowniczą i ustawodawczą, której celem jest dalszy rozwój profesjonalnego, demokratycznego systemu wymiaru sprawiedliwości opartego na rzeczywistej niezawisłości sądów; wzywa Kongres Gwatemali do podjęcia wspólnych wysiłków, aby zakończyć reformę sądownictwa w sposób całościowy i kompleksowy w 2017 r.; w tym celu wzywa władze Gwatemali do zapewnienia systemowi wymiaru sprawiedliwości, a zwłaszcza Prokuraturze Generalnej, wystarczających środków finansowych i zasobów ludzkich; popiera ważną pracę Międzynarodowej Komisji przeciwko Bezkarłości w Gwatemali (CICIG);
9. z zadowoleniem przyjmuje wyrok pierwszej izby Sądu Apelacyjnego, w którym potwierdzono brak zastosowania przedawnienia do przestępstw ludobójstwa i zbrodni przeciwko ludzkości w procesie byłego dyktatora José Efraina Riosa Montta, i uznaje ten wyrok za miły krok w walce z bezkarnością;
10. wzywa Gwatemalę do współpracy w ramach mechanizmu powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka oraz do podjęcia wszelkich odpowiednich kroków w celu wdrożenia zawartych w nim zaleceń;
11. wzywa Unię Europejską do wsparcia Prokuratury Generalnej; zdecydowanie sprzeciwia się wszelkim formom nacisku, zastraszania i wywierania wpływu, które zagrażają niezależności, pluralizmowi prawnemu i obiektywizmowi; zachęca władze Gwatemali do dalszego wspierania współpracy między Wydziałem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ds. Analiz Ataków na Obrońców Praw Człowieka a Sekcją Praw Człowieka w Prokuraturze Generalnej;
12. wzywa instytucje UE do działania na rzecz zawarcia wiążących umów międzynarodowych, które zwiększą poszanowanie praw człowieka, w szczególności w przypadku przedsiębiorstw z siedzibą w UE działających w krajach trzecich;
13. wzywa te państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikacji układu o stowarzyszeniu między UE a Ameryką Centralną; wzywa Unię Europejską i jej państwa członkowskie do wykorzystania mechanizmów określonych w układzie o stowarzyszeniu oraz umowie o dialogu politycznym, aby zdecydowanie zachęcić Gwatemalę do realizacji ambitnego programu działań dotyczących praw człowieka i walki z bezkarnością; wzywa instytucje i państwa członkowskie UE do przeznaczenia wystarczających środków finansowych i zapewnienia pomocy technicznej na realizację tego zadania;

14. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, Organizacji Państw Amerykańskich, Euro-Latynoamerykańskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu, rządowi i parlamentowi państw członkowskich, prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Gwatemali, SIECA oraz Parlamentowi Ameryki Centralnej.